

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lutego 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Antoni Górski (przewodniczący)

SSN Krzysztof Pietrzykowski (sprawozdawca)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie skargi Anny M. o wznowienie postępowania zakończonego
prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 16 grudnia 2005 r., sygn.
akt II Ca 1442/05

w sprawie z wniosku Anny M.

przy uczestnictwie Andrzeja S., Barbary S., Alicji R., Aleksandry M., Wandy R.,
Jadwigi W.-C., Adama P. oraz Diny H., Cherry H., Mary H. i Ilony H. działających
przez kuratora Leszka P.

o zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 17 lutego 2011 r.,
zażalenia wnioskodawczyni
na postanowienie Sądu Okręgowego
z dnia 9 sierpnia 2010 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 9 sierpnia 2010 r., po rozpoznaniu skargi Anny M. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem tego Sądu z dnia 16 grudnia 2005 r. w sprawie z wniosku Anny M. przy uczestnictwie Andrzeja S., Barbary S., Alicji R., Aleksandry M., Wandy R., Jadwigi W.-C., Adama P. oraz Diny H., Cherry H., Mary H., Ilony H. działających przez kuratora Leszka P., odrzucił skargę. Podkreślił, że Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 29 stycznia 1980 r. stwierdził, że spadek po Marii K. zmarłej dnia 11 października 1977 r. nabyły na podstawie testamentu z dnia 17 września 1974 r. Krystyna S. i Stanisława P. Wnioskodawczyni wniosła o zmianę tego postanowienia, a jej wniosek został oddalony postanowieniem z dnia 23 maja 2005 r. Apelacja wnioskodawczyni od tego postanowienia została oddalona postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 16 grudnia 2005 r. Od tego orzeczenia wnioskodawczyni złożyła skargę kasacyjną, a Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 12 lipca 2006 r., III CSK 178/06 odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania. Sąd Okręgowy uznał, odwołując się do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1968 r., II CR 102/68 (OSNCP 1968, nr 10, poz. 176), że zgodnie z art. 679 § 1 k.p.c. dowód, iż osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny, niż stwierdzony, może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku. Natomiast niedopuszczalna jest skarga o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem oddalającym wniosek o zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku oparta na podstawie art. 403 § 2 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2002 r., IV CO 7/02, OSNC 2003, nr 10, poz. 139), gdyż tryb określony w art. 679 k.p.c. zastępuje skargę o wznowienie postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2002 r., III CZ 64/02, niepubl.). Wprawdzie Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7 listopada 2002 r., V CKN 1258/00 (Wokanda 2003, nr 9, poz. 8) wskazał, że zmiana lub uchylenie kilku prawomocnych postanowień, stwierdzających nabycie spadku po tym samym spadkodawcy, może nastąpić w drodze wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 3 w związku

z art. 13 § 2 k.p.c., lecz w niniejszej sprawie nie zachodzi taka sytuacja, zatem należało skargę wnioskodawczyni o wznowienie postępowania odrzucić jako niedopuszczalną na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Skarżąca w zażaleniu na postanowienie Sądu Okręgowego wniosła o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, zarzucając naruszenie art. 410 § 1 i art. 679 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Artykuł 679 § 1 k.p.c. stanowi, że dowód, iż osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku. Sąd Najwyższy wyjaśnił w postanowieniu z dnia 14 października 2009 r., V CSK 118/09 (BSN 2010, nr 1, poz. 14), że postępowanie o zmianę prawomocnego postanowienia spadkowego jest najbardziej zbliżone do postępowania ze skargi o wznowienie postępowania (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 1993 r., III CZP 40/94, OSNC 1994, nr 11, poz. 210). Potwierdza to, także „wznowieniowy” charakter podstawy wniosku o zmianę postanowienia spadkowego, polegający na wykryciu takich okoliczności, które wskazują, że osoba wymieniona w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku albo nie jest spadkobiercą, albo inny jest jej udział w spadku. Ta podstawa wniosku odnosi się do każdego zgłaszającego zmianę postanowienia spadkowego, niezależnie od tego, czy osoba ta uczestniczyła w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku. Co również charakterystyczne dla postępowania wznowieniowego (por. art. art. 403 § 2 k.p.c.), uczestnik dotychczasowego postępowania o stwierdzenie nabycia spadku może powołać się na tylko na takie okoliczności i dowody, których nie mógł wcześniej przedstawić. Podobnie jak w wypadku wznowienia postępowania, wniosek o zmianę prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku musi być złożony w terminie ustawowym.

Wymienione ograniczenia o charakterze prekluzyjnym nie mają zastosowania w wypadku, gdy zmiany postanowienia domaga się zainteresowany, który nie był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku.

Konsekwencją uwzględnienia wniosku na podstawie art. 679 k.p.c., tak, jak konsekwencją uwzględnienia skargi o wznowienie postępowania, jest uzyskanie nowego orzeczenia, zgodnego z rzeczywistym stanem prawnym. Na tej podstawie uzasadnione jest przyjęcie, że art. 679 k.p.c. w zakresie objętym jego dyspozycją zastępuje instytucję wznowienia postępowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2004 r., III CK 458/03, niepubl. oraz z dnia 26 czerwca 2002 r., III CZ 64/02, niepubl.). Wniosek ten potwierdza art. 524 § 1 k.p.c., według którego wznowienie postępowania o stwierdzenie nabycia spadku nie jest dopuszczalne, jeżeli postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku kończące postępowanie w sprawie może być zmienione lub uchylone. Taką możliwość przewiduje art. 523 k.p.c. co do postanowień oddalających wnioski, a w odniesieniu do postanowień co do istoty w sprawach z zakresu prawa spadkowego kwestie te reguluje art. 679 k.p.c.

Trzeba w związku podkreślić, że art. 679 k.p.c. wyklucza postępowanie wznowieniowe tylko w takim zakresie, w jakim na jego podstawie dopuszczalna jest zmiana prawomocnego postanowienia spadkowego. Dlatego w postanowieniu z dnia 26 listopada 2003 r., III CK 144/02 (niepubl.) Sąd Najwyższy potwierdził możliwość wznowienia postępowania o stwierdzenie nabycia spadku ze skargi uczestnika tego postępowania na podstawie nieważności postępowania, a w postanowieniu z dnia 7 listopada 2002 r., V CKN 1258/00 (Wokanda 2003, nr 9, s. 8) uznał za właściwe wznowienie postępowania na podstawie art. 403 § 3 (obecnie art. 403 § 2 k.p.c.) w związku z wydaniem kilku prawomocnych postanowień stwierdzających nabycie spadku po tym samym spadkodawcy.

W okolicznościach niniejszej sprawy skarga o wznowienie postępowania nie dotyczy prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, ale postanowienia wydanego na podstawie art. 679 k.p.c. Nie można zatem twierdzić, że właśnie art. 679 k.p.c. wyłącza w takiej sytuacji dopuszczalność wniesienia skargi o wznowienie postępowania. Należy wszakże podkreślić, że odmienne stanowisko w tym zakresie Sąd Najwyższy w powołanym wyżej postanowieniu z dnia 11 lipca 2002 r., IV CO 7/02.

Z przedstawionych powodów orzeczono, jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).